

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В БІБЛІОТЕЧНІЙ ТА АРХІВНІЙ СПРАВАХ

УДК 004.65:930.25(71)

П. Ф. Стоян,
*Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського*

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ РЕГІОНАЛЬНИХ СЕГМЕНТІВ ЄДИНОЇ АРХІВНОЇ МЕРЕЖІ КАНАДИ

Досліджено електронні ресурси провінційних архівів Канади, визначено засади створення канадської архівної мережі, проаналізовано специфіку архівного пошуку, що включає авторитетні файли установ та осіб, путівник по архівних установах, тематичний покажчик, географічний покажчик.

Ключові слова: електронні ресурси, архівна мережа, Канада, провінції Канади.

Питання організації регіональних сегментів єдиної архівної мережі Канади має значний інтерес для розвитку електронного простору української архівної справи. Вивчення досвіду передових країн, що вже організували мережу на високому рівні інформаційних комунікацій і пройшли свій шлях спроб і помилок, є актуальним і для розвитку архівознавства та документознавства в Україні. Разом з тим питання досвіду канадських архівістів ще не було висвітлено у вітчизняній історичній науці.

У канадській архівній системі велику роль, поряд із головною Радою архівів Канади (РАК) [Canadian Council of Archives (CCA) (<http://www.cdncouncilarchives.ca/>)], відіграють регіональні ради архівів. Консультанти цих архівних рад пропонують широкий спектр послуг для архівів і архівістів: консультування архівних установ, що працюють у напрямі створення, вдосконалення та організації архівної практики. Консультаційні послуги доступні за телефоном, поштою, факсом або електронною поштою, на місці відвідувань, а також шляхом виступів на регіональних / провінційних зборах. Консультативні та освітні послуги можуть бути надані на семінарах, на місцях в архівах або в публікаціях. Теми

охоплюють архівне управління та планування, пошук джерел та підготовку заявок, розробку політики і практики для основних видів архівної діяльності: придбання, опис, збереження, забезпечення доступу. Архівні ради тісно співпрацюють з їхніми організаціями-засновниками для забезпечення доступності навчання для архівістів.

Розглянемо більш детально особливості канадських регіональних сегментів єдиної архівної мережі Канади для тих провінцій і територій, які мають розвинені онлайнві архівні інформаційні ресурси. Практично єдина інформаційна мережа архівів Канади складається з окремих сегментів, які підтримуються на рівні провінцій Канади. Це можна побачити на схемі доступу до архівних ресурсів Канади, представленої на сайті «Архіви Канади» (<http://www.archivescanada.ca>) на *табл. 1*.

Табл. 1. Структура Інформаційної мережі архівів Канади
(<http://www.archivescanada.ca>)

Юкон	Yukon	Yukon Archival Union List
Північно-західні території	Northwest Territories	Northwest Territories Archives Council
Нунавут	Nunavut	Archives Council Nunavummi
Британська Колумбія	British Columbia	British Columbia Archival Information Network
Альберта	Alberta	Archives Network of Alberta
Саскачеван	Saskatchewan	Saskatchewan Archival Information Network
Манітоба	Manitoba	Manitoba Archival Information Network
Онтаріо	Ontario	Ontario Archival Information Network
Квебек	Québec	Réseau de diffusion des archives du Québec

Нью-Брансвік	New Brunswick	Council of Archives New Brunswick / Conseil des archives Nouveau-Brunswick
Острів Принца Едуарда	Prince Edward Island	Archives Council of Prince Edward Island
Нова Шотландія	Nova Scotia	Council of Nova Scotia Archives
Ньюфаундленд і Лабрадор	Newfoundland and Labrador	Association of Newfoundland and Labrador Archives
Канада	Canada	Library and Archives Canada

Розбудова архівної інформаційної мережі відбувається в рамках Національної програми розвитку архівів (The National Archival Development Program, NADP) за єдиними заданими стандартами і методичними підходами, де головними інформаційними ресурсами, які повинні організовувати архівні установи, є довідники архівних фондів і колекцій Канади (описані за визначеним набором необхідних метаданих) та упорядкування цифрового ресурсу історико-культурної спадщини Канади (основу ресурсу складають віртуальні експозиції з архівних фондів). І хоча Національною програмою розвитку архівів та Радою архівів Канади закладено єдині орієнтири та стандарти формування архівних інформаційних ресурсів, кожна з провінцій вирішує ці проблеми індивідуально, з урахуванням історичної спадщини та особливостей архівних фондів кожного з регіонів [The National Archival Development Program [Electronic resource] // The Canadian Council of Archives (CCA). – Way of access: <http://www.cdncouncilarchives.ca/NADP.html>].

Онтаріо (Ontario). Провінція Онтаріо, розташована в центральній частині Канади, є найбільш населеною, багатюю і другою за розміром провінцією Канади. Назва «Онтаріо» походить від ірокезького слова і перекладається, як «гарне озеро» або «гарна вода» (основна природна пам'ятка Онтаріо – Ніагарський водоспад та система Великих озер). У цій провінції проживає третина канадців. Вона є ядром англосаксонської нації та відображає всю Канаду в мініатюрі. У цій провінції знаходяться основні науково-дослідні, музейні та освітні центри Канади. Провінційна столиця Торонто розташована на перетині історичних торгових шляхів.

Онтаріо має один із найбільш розвинених сегментів архівної мережі Канади, який складається з двох основних компонентів: інформаційних ресурсів Асоціації архівів Онтаріо (Archives Association of Ontario, ААО, <http://aao-archivists.ca>) та Архівної інформаційної мережі Онтаріо (Ontario's Archival Information Network, <http://www.archeion.ca>).

В Асоціації архівів Онтаріо (ААО) – понад 350 членів. Заснована в 1993 р. у результаті об'єднання Асоціації архівістів Онтаріо і Ради архівів Онтаріо. Основною метою ААО є сприяння збереженню та використанню документальних матеріалів, а також збереженню культурної спадщини Онтаріо. Для здійснення своєї мети ААО сприяє розвитку кооперативної системи архівів в Онтаріо, зокрема: представляє інтереси Онтаріо, місцевого самоврядування та інших провінційних установ; забезпечує навчально-просвітницькі архівні програми; сприяє розвитку професійних стандартів, процедур та практичних заходів в архівних сховищах; сприяє архівним зв'язкам і співробітництву між установами, користувачами та спонсорами; забезпечує спілкування і співпрацю окремих осіб, груп та об'єднань, зацікавлених у збереженні та використанні документальної спадщини Онтаріо.

ААО пропонує різні послуги своїм членам, у тому числі розподіл коштів федерального бюджету, керівні принципи для ініціювання та управління архівами, підтримку навчання в галузі управління і збереження архівів, випускає щоквартальні інформаційні бюлетені, надає консультаційні послуги та доступ до корпоративної інформаційної мережі ARCHEION (www.archeion.ca) (архівні бази даних, описи фондів та оцифровані архівні матеріали). Члени архівних установ усієї провінції Онтаріо надають інформацію в бази даних ARCHEION. Пошук інформації в ARCHEION здійснюється безкоштовно і може знайти й надати зведений перелік результатів для дослідника. ARCHEION також представляє спеціальні віртуальні експонати, такі як канадська ідентичність і родинна генеалогія. Ці експонати презентують історію Онтаріо та її спадщину для широкого загалу користувачів.

Інформаційний ресурс архівної інформаційної мережі Онтаріо ARCHEION побудований у вигляді баз даних, що дає змогу багатоаспектного доступу до архівної інформації. Основними структурними блоками ресурсу є: опис архівних фондів, авторитетний файл установ та осіб, путівник по архівних установах, тематичний покажчик,

географічний покажчик, цифровий ресурс. Опис архівних фондів супроводжує інформація про ресурсні складові фонду, хронологічні межі документів, місце зберігання, фондоутворювачів. Опис архівних фондів побудовано відповідно до RAD (Правила архівного опису) (Rules for Archival Description (RAD) [Electronic resource] // Canadian Council of Archives. – Way of access: <http://www.cdncouncilarchives.ca/archdesrules.html>). Тематичний індекс відображає основні теми соціального життя Онтаріо: бізнес і торгівля, будинки і споруди, військові, діти і молодь, уряд, дослідження, відкриття і подорожі, жінки, охорона здоров'я і соціальні послуги, події і свята, залізниця, закон і справедливість, зв'язок, культурні групи, мистецтво і культура, обшинне життя, організації, освіта, землі, поселення й імміграція, навколишнє середовище, наука і технології, промисловість, релігія, сільське господарство, політика, природні ресурси, сім'я й особисте життя, спорт, дозвілля і відпочинок, транспорт і комунальні послуги. Цифровий ресурс презентує фотоматеріали стосовно головних особистостей та історичних подій культурного життя Онтаріо.

Квебек (Québec). Квебек є найбільшою з провінцій Канади за площею і другою за чисельністю населення. Назва «Квебек» походить від англокіньського (індіанців англо-кінів) виразу, який означає: «там, де річка звужується». Основу населення Квебеку складає своєрідна нація – франкоканадці (80,2% населення). Міста Квебеку є важливими культурними центрами Канади, саме там була поставлена перша канадська опера, вийшов перший канадський літературний журнал. Квебек витрачає найбільший відсоток провінційного бюджету на освіту в порівнянні з іншими провінціями Канади.

Основні інформаційні ресурси, що представляють сегмент архівної мережі Квебеку, є франкомовними – це Архівна мережа Квебеку (Réseau des archives du Québec, RAQ, <http://www.raq.qc.ca/>) та відповідний інформаційний ресурс – Голос архівної мережі Квебеку (Le Réseau de diffusion des archives du Québec, RDAQ, <http://www.rdaq.qc.ca/accueil/>).

Архівна мережа Квебеку була заснована в 1986 р. і поєднує понад 140 архівів Квебеку, які працюють у всіх сферах діяльності суспільства. Основною місією Архівної мережі Квебеку є сприяння розвитку та зміцненню історичних архівів; допомога архівному обміну інформацією, досвідом та ресурсами; консультивання осіб,

які приймають рішення, зацікавлених сторін, культурних, архівних та інших представників в інтересах архівів Квебеку.

Для ефективного обміну інформацією в рамках визначеної місії Архівної мережі Квебеку було створено інформаційний ресурс Голос архівної мережі Квебеку, призначений для спільного використання всіх описів архівних фондів і колекцій Квебеку, створення цифрових ресурсів та віртуальних експозицій. У розділі дослідження архівів представлено 170 тис. об'єктів історико-культурної спадщини Квебеку. Нова версія пошукового інтерфейсу реалізована в 2006 р. спільно з Бібліотекою та Національним архівом Квебеку (Bibliothèque et Archives nationales du Québec, BAnQ, www.banqqc.ca/).

База даних надає інформацію про архівні фонди за схемою: архівна установа, регіон, назва фонду, тип фонду, тип та обсяг документів, крайні дати фонду. Так, за запитом «ukrainian» маємо 32 відповіді, які представляють музичні, фольклорні та історичні матеріали архівної україніки. Створена база даних дозволяє поповнювати її через сайт Голосу архівної мережі Квебеку завдяки розробленій онлайнній формі, через яку авторизована архівна установа може надіслати інформацію в базу даних. Від стислого опису інформації про фонд можна перейти до ієрархічного дерева стислого подокументного опису фонду, де документи розміщені за типами (текстові, фотоматеріали, картографічні матеріали, аудіо- та відеоматеріали тощо). Кожен документ супроводжується стислим описом його змісту, інформацією про місце зберігання, дату створення.

Рубрика віртуальних експозицій дає можливість пошуку інформації як за датою розміщення, так і за архівними установами мережі Квебеку. Віртуальні експозиції представляють інформаційні довідки про фонди, їх супроводжує цифровий матеріал та повнотекстові копії документів. Кожна експозиція розміщена в базі даних і має опис, який складається з назви експозиції, назви архівної установи, дати проходження виставки, стислого опису та інтернет-адреси архівної установи.

Доповнює інформаційний ресурс Архівної мережі Квебеку алфавітний список усіх архівних установ членів мережі. Інформаційна довідка містить дані про назву установи, адресу, контактну інформацію (телефон, електронна пошта), керівника установи, години роботи архіву.

Нова Шотландія (Nova Scotia). Нова Шотландія практично повністю оточена морем. Море впливає майже на всі аспекти життя Нової Шотландії – від клімату до економіки та відпочинку. Основне життя зосереджене біля найбільшого порту Канади Галіфаксу. У Новій Шотландії почалися найперші європейські колонізаційні кампанії, саме їй нормани дали легендарну назву «Вінланд». Французи та англійці практично одночасно – у XVII ст. – розпочали освоєння цих земель і зведення поселень. Столиця Нової Шотландії Галіфакс – один з найстаріших культурних центрів країни: тут було відкрито перший коледж, пошту і друкарню, виходила перша канадська газета.

Основним архівним інформаційним ресурсом Нової Шотландії є сайт Ради архівів Нової Шотландії (Council of Nova Scotia Archives, CNSA, <http://www.councilofnsarchives.ca>) – професійного об'єднання архівів і архівістів у Новій Шотландії. Рада виступає за належне збереження архівів і надання доступу громадськості до архівних документів. Ряд професійних архівістів запрошені з організацій-членів і обіймають посади в адміністративних комітетах Ради архівів. Через ці комітети CNSA спрямовує зусилля щодо сприяння розвитку архівних стандартів, здійснює процедури та практику між її членами й установами та організаціями, відповідальними за збереження документальної спадщини Нової Шотландії.

Рада архівів Нової Шотландії була заснована в 1983 р. групою із 25 установ, організацій та осіб, зацікавлених у створенні мережі архівів всієї провінції. На сьогоднішній день функціонує близько 100 членів, які представляють муніципальні архіви та музеї, університети, релігійні архіви, провінційні архіви, архіви асоціацій збереження спадщини аборигенів. Рада пропонує різні навчальні та консультативні послуги, будь то створення нового архіву, або конкретні питання архівного управління. Різні пошукові інструменти доступні в онлайн-режимі, в тому числі тематичні посилання до корисних сайтів. Рада архівів Нової Шотландії підтримує для пошуку дві онлайн-бази даних: базу даних опису архівних фондів та базу даних фотоматеріалів. Хоча Рада і не надає генеалогічні послуги, багато з архівів Нової Шотландії мають розвинені генеалогічні ресурси.

База даних «ArcWay» (<http://www.councilofnsarchives.ca/ArchWay/>) надає можливість пошуку описів архівних фондів, які зберігаються в архівних установах Нової Шотландії незалежно від місця роз-

ташування. Пошук здійснюється за ключовими словами, назвою архівної установи та предметною рубрикою. Результат пошуку представляється у вигляді стислого опису фондів, який дає змогу перейти до детального опису архівного зібрання: назва архівної установи, назва фонду, дата створення, обсяги фонду, історія створення, характер та склад документів, розділи колекції, система упорядкування, обмеження доступу, мета зберігання, примітки, предметні заголовки. Окремим блоком виділено пошук фотоматеріалів, де за пошуковим запитом можна ознайомитися з оцифрованими колекціями фотодокументів з архівів Нової Шотландії. Фотографію, представлену в ознайомчому форматі, супроводжує назва архівної установи, стислий опис фотозображення, ім'я фотографа, дата створення.

Нью-Браунсвік, Новий Браунсвік (New Brunswick). Нью-Браунсвік є однією з приморських провінцій Канади. Це друга провінція, після Квебеку, де франко-канадці складають велику частку населення (40%), причому вони належать до особливої етнографічної групи – акадійці – із своєрідними звичаями і традиціями. Основою економіки є рибальство і туризм. На території Нового Браунсвіка знаходяться канадські національні природні та історичні парки Фанді та Форит-Босежур.

Основу архівної мережі Нью-Браунсвіка утворює Рада архівів Нью-Браунсвіка (Council of Archives New Brunswick, CANB, <http://cabarchives.ca/canb/>). Рада є двомовною установою, яка дає рекомендації організаціям-членам за будь-якими аспектами архівної роботи – створення архівів, переміщення архівів, навчання нових добровольців і співробітників, які працюють над проектами, інтелектуальне управління фондами, збереження фондів, експертна оцінка тощо. Рада архівів Нью-Браунсвіка видала путівник по архівних фондах провінції у вигляді книги. Сама рада не підтримує корпоративні онлайніві архівні бази даних. Найбільш розвиненими є інформаційні ресурси Провінційного архіву Нью-Браунсвіка (Provincial Archives of New Brunswick, <http://archives.gnb.ca>), які надають доступ дослідникам до інформації про біографічні документи, генеалогію та родинну історію, документи уряду провінції.

Ньюфаундленд & Лабрадор (Newfoundland and Labrador). Ньюфаундленд – найбільш східна провінція Канади. Вона складається з двох частин: острова Ньюфаундленд і частини півострова Лабрадор на материковій частині Канади. Населення Ньюфаундленду – це потомки

найстарішої групи поселенців Північної Америки, які походять зі Східно-Південної Англії та Південної Ірландії. Ньюфаундленд славиться багатьма національними історичними парками, в тому числі розкопками селища вікінгів XI ст. біля Анс-о-Медоуз, які були оголошені ЮНЕСКО «Пам'яткою світового надбання» (1978 р.).

Основним інформаційним джерелом провінційного сегмента архівної мережі Канади є сайт Асоціації архівів Ньюфаундленду і Лабрадору (Association of Newfoundland and Labrador Archives, ANLA, <http://www.anla.nf.ca/>), організації, яка має на меті: забезпечення обміну ідеями та інформацією серед тих, хто займається та цікавиться архівною справою; розвиток і просування стандартів, процедур, практики та етики серед архівістів Ньюфаундленду і Лабрадору, які залучені до обслуговування, зберігання та управління архівними документами; збереження архівних документів Ньюфаундленду і Лабрадору; організацію фінансування та інших видів допомоги для організації архівної діяльності; представлення Ньюфаундленду і Лабрадору в національній архівній мережі; надання допомоги в галузі освіти архівістів; сприяння популяризації та використанню архівів та історичних ресурсів у провінції; заохочення створення архівних записів з метою введення історичних документів у суспільний обіг; визначення та сприяння створенню стандартів, процедур і практики в архівних сховищах провінції; публікацію брошур, періодичних видань і доповідей, каталогу архівів Ньюфаундленду і Лабрадору.

Інформаційний ресурс має два основних блоки, що надають доступ до архівної інформації: алфавітний список архівних установ Ньюфаундленду і Лабрадору та віртуальні експозиції.

Алфавітний список наводить назви всіх архівних організацій Ньюфаундленду і Лабрадору з посиланням до сайту відповідної установи, якщо вона його має. Віртуальні експозиції представляють фонди архівних установ, які їх упорядкували. Основними темами експозицій є історичні події Ньюфаундленду і Лабрадору, архітектура, вітрильне кораблебудування, фольклор, етнографія. Експозицію супроводжує стислий інформаційний матеріал щодо фондів, які вона розкриває, оцифровані зображення документів і фотоматеріали. Найбільша колекція цінних документів, які стосуються історії, життя та культури Ньюфаундленду і Лабрадору, міститься у фондах Центру досліджень

Ньюфаундленду (Centre for Newfoundland Studies, CNS) бібліотеки Королеви Єлизавети II. Дослідженням і створеннями електронних ресурсів цих цінних архівних фондів займається Меморіальний університет Ньюфаундленду (Memorial University of Newfoundland, <http://www.mun.ca>), організований у 1949 р. з метою дослідження та збереження історичної спадщини провінції. Меморіальним університетом підготовлена серія віртуальних експозицій, присвячених історії, географії та історичним подіям Ньюфаундленду.

Манітоба (Manitoba). Манітоба – провінція, розташована в центрі Канади. Ця провінція вважається засновницею пшеничної індустрії Канади. У столиці Манітоби Вінніпезі мешкає приблизно половина населення провінції. Кожний десятий мешканець Вінніпегу – українець. Перед будівлею провінційного парламенту стоїть пам'ятник Т. Г. Шевченкові. У Манітобі також сильним є вплив франко-канадського населення, тут у 1870 р. була прийнята вперше в Канаді рівноправність французької та англійської мов.

Основними інформаційними ресурсами сегменту архівної мережі Манітоби опікується Асоціація архівів Манітоби (Association for Manitoba Archives, АМА, <http://mbarchives.ca>). Асоціація підтримує розвиток і розбудову ресурсів Інформаційної мережі архівів Манітоби (Manitoba Archival Information Network, MAIN, <http://scaa.usask.ca>).

Асоціація архівів Манітоби була створена в 1992 р. для об'єднання основних програм та послуг Асоціації архівістів Манітоби (заснована в 1980 р.) і Ради архівів Манітоби. Мета створення асоціації полягає в тому, щоб забезпечувати збереження спадщини народів і установ провінції Манітоба за рахунок поліпшення управління, ефективності й архівної системи провінції. Основними завданнями Асоціації є: сприяння більш глибокому розумінню і підвищенню громадської обізнаності Манітоби щодо ролі та можливостей використання архівів; організація форуму для обговорення архівних питань і обміну думками з питань архівної діяльності; підвищення якості послуг, що надаються архівами провінції Манітоба; впровадження стандартів, процедур і практики в галузі створення й управління архівами; надання допомоги та освітніх можливостей для осіб, які бажають поліпшити свої знання і навички в галузі розробки, управління та роботи архівів; координування, планування; розподіл ресурсів і субсидій для архівної системи Манітоби.

Основним пошуковим інструментом Інформаційної мережі архівів Манітоби є база даних «ICA–AtoM» (MAIN Collections: Manitoba Archival Information Network, <http://nanna.lib.umanitoba.ca/icaatom/>), яка надає можливості багатоаспектного пошуку архівної інформації. Серед основних точок доступу до інформації є пошук за ключовими словами, алфавітний перелік архівних установ, авторитетні записи на фонди і колекції, предметні рубрики, географічні рубрики, цифрові матеріали. Цифровий матеріал представлено переважно фотодокументами з різних архівів, які репрезентують історичну пам'ять Манітоби.

Пошукова система на запит за ключовими словами надає можливість переглянути інформацію про архівні фонди в стислому форматі: назва фонду, характер документів, рівень опису фонду (на рівні фонду, справи, документів), архівну установу. Більш детальний опис включає: фондоутворювача, обсяг і деталізований зміст, предметні й географічні рубрики. Пошуковий інтерфейс системи надає багатомовні можливості, які дозволяють відновлювати інформацію, крім англійської, також і французькою, іспанською та португальською мовами.

Для ознайомлення з віртуальними експозиціями сайт Асоціації архівів Манітоби відсилає до ресурсів порталу «Архіви Канади», де Манітоба представлена 20 цифровими колекціями. Серед них є «Дослідження імміграції у прерії», «Архів сільськогосподарських досліджень», «Матеріали до історії Вінніпегу», «Онлайнова Блакитна книга Арктики» тощо.

Саскачеван (Saskatchewan). Саскачеван є центральною провінцією прерій, що лежить між Альбертою та Манітобою. Назва «Саскачеван» походить від індіанського словосполучення, яке означає «швидководний». Саскачеван має багато спільного з історією Манітоби. Першими поселенцями тут були індіанці-метиси і франкоканадці, пізніше українці. У Саскачевані найбільший відсоток індіанців серед населення в порівнянні з іншими провінціями Канади. Основу економіки провінції складає сільське господарство, Саскачеван називають «хлібним кошиком» Канади.

Сегмент архівної інформаційної мережі провінції представляє Рада архівів та архівістів Саскачевану (Saskatchewan Council for Archives and Archivists, SCAA, <http://scaa.usask.ca/>), яка відповідає за розвиток архівної мережі у Саскачевані, заохочуючи створення нових архівів, упровадження та розробку стандартів архівної політики та практики, а також

сприяння розумінню громадськістю можливостей використання архівів та історичних ресурсів у Саскачевані. Рада пропонує семінари та інші освітні програми, архівну консультативну службу, а також підтримує Саскачеванську архівну інформаційну мережу, корпоративну базу даних архівних фондів Саскачевану, в тому числі віртуальні експозиції, опис архівних колекцій і бази даних фотоматеріалів.

Основним пошуковим інструментом є база даних «SAIN Collection» (<http://sain.scaa.sk.ca>) Інформаційної мережі архівів Саскачевану, яка надає описи архівних матеріалів, що зберігаються в архівах провінції Саскачеван. Ця робота не завершена, нові описи додаються регулярно. Базу даних реалізовано на тій самій платформі та за тими ж принципами, що й ресурс «MAIN Collections» (<http://nanna.lib.umanitoba.ca/icaatom/>) Інформаційної мережі архівів Манітоби. На відміну від Інформаційної мережі архівів Манітоби, де реалізовано багатомовний інтерфейс, архівний Саскачеван представляє інформацію лише англійською мовою. Пошуковий інструментарій для цих двох проектів було реалізовано на інформаційній платформі ресурсу «Архіви Канади: Canadian Archival Information Network (CAIN)» (<http://www.archivescanada.ca/>).

Додатковим елементом до фондкових каталогів архівів Саскачевану є також досить розвинутий цифровий ресурс, представлений такими темами, як «Головні вулиці Саскачевану», «Українська спадщина Саскачевану», «Саскачеван пам'ятає» тощо.

Альберта (Alberta). Альберта, одна з трьох провінцій-прерій Канади, має багато спільних географічних особливостей із сусідами на сході – Саскачеваном і Манітобою. Альберта була названа на честь принцеси Луїзи Кароліни Альберти, четвертої доньки королеви Вікторії. Крім сільського господарства, має розвинуту нафтову промисловість. На перших етапах освоєння Канади цей край був однією із найважкодоступніших територій. Населення краю складалося переважно із племен індіанців, які полювали на бізонів у преріях. У Квебеку вже будувалися форти і фортеці, а Альберта ще не бачила «білих». Європейці з'явилися в Альберті лише в другій половині XVIII ст. В Альберті знаходиться найбільший національний парк Канади Вуд-Буффало. Найвідомішою розвагою альбертців є родео. В Альберті є багато компактних поселень українців, райони на схід і на північний схід від Едмонтону визнано екомuzeєм «Kalyna Country» (тобто «калиновий край»).

Основні інформаційні ресурси провінції презентує Товариство архівів Альберти (Archives Society of Alberta, ASA, <http://www.archivesalberta.org/>), яке було створено в 1992 р. з метою поєднання зусиль усіх, хто займається або цікавиться роботою архівів; представлення архівних інтересів Альберти; заохочення збирання, зберігання і використання архівних матеріалів, а також розвитку архівних навичок серед тих, хто займається архівною діяльністю: проведення семінарів та практикумів з архівних принципів і практики; поширення інформації, що стосується архівної діяльності та управління.

Пошуковий апарат Інформаційної мережі архівів Альберти (Archives Network of Alberta) складається з трьох компонентів: бази даних опису архівних фондів Альберти (ANA (Archives Network of Alberta) Database), яка налічує понад 10 тис. описів архівних документів, що знаходяться в архівах провінції Альберта; бази даних фотоматеріалів (Alberta InSight Database), яка складається з вибраних фотографій з архівів провінції; текстової бази даних (Alberta InWord), яка містить оцифровані текстові записи (щоденники, листи тощо) з архівів Альберти. Відповідно до стратегічного плану Товариства архівів Альберти (ASA) на 2006 р., Альберта є єдиною провінцією, яка має базу даних оцифрованих документів (Alberta InWord). Формування цифрового ресурсу розпочато в 2004 р., уже в 2006 р. він містив понад 80 тис. відсканованих сторінок архівних документів. Кількість онлайн-відвідувань цих матеріалів досягла 500 на день. [Archives Society of Alberta: Strategic Plan [Electronic resource] / Prepared by Janet McMaster. – 2006. – Way of access: http://www.archivesalberta.org/pdf/Strategic_Plan%20May%2006_011.pdf].

Доповнює інформаційні ресурси архівної мережі Альберти серія віртуальних експозицій, створених за матеріалами архівних фондів. Серед них – «Історія високих технологій (Hi-Tech) Альберти», «Роздуми Альберти да сторіччя Канади: що робить нас канадцями?», «Якби ці стіни могли говорити: архітектура Альберти» тощо. Усі віртуальні експозиції вирізняють оригінальні назви та оформлення, що відповідає темі експозиції і дає змогу користувачеві зануритись і відчувати атмосферу минулого Альберти, особливий колорит її традицій.

Британська Колумбія. Британська Колумбія є західною провінцією Канади. Це гірський район, населення якого в основному зосереджено в південно-західному куті. Третя за чисельністю населення провінція

Канади. Економіка Британської Колумбії орієнтована на північно-західний Тихоокеанський ринок (США, Японія). Серед населення має сильний вплив азійський елемент. Непридатність більшості територій Британської Колумбії до ведення сільського господарства (переважно гірський ландшафт) призвела до переважного розвитку індустріального виробництва, у першу чергу, пов'язаного з переробкою деревини та енергетикою.

Основним системоутворюючим елементом архівної мережі Британської Колумбії є Асоціація архівів Британської Колумбії (Archives Association of British Columbia, AABC, <http://aabc.ca>), утворена в 1990 р. шляхом об'єднання Асоціації архівістів Британської Колумбії і Ради архівів Британської Колумбії. Злиття цих двох організацій дозволило асоціації представляти інтереси всіх архівістів і архівних установ провінції. Як член Канадської Ради Архівів, асоціація представляє архівні установи в провінції Британська Колумбія на національному рівні. Місія цієї організації полягає в сприянні розвитку архівного співтовариства провінції з метою більш ефективного збереження та забезпечення доступу до документальної спадщини Британської Колумбії. Асоціація архівів Британської Колумбії прагне до надання послуг з метою підвищення потенціалу архівів на всій території краю для збереження та забезпечення доступу до документальної спадщини; створення і підтримки провінційних архівних каталогів як частини національного архівного каталогу; забезпечення інфраструктури для підтримки мережевої взаємодії всіх членів Асоціації.

Основним інформаційним ресурсом, який підтримує Асоціація архівів Британської Колумбії, є «Спадщина Британської Колумбії» (Memory BC, <http://memorybc.ca>) – провінційний портал, що надає доступ до архівних матеріалів, які зберігаються в архівах Британської Колумбії.

Пошукова система архівної інформаційної мережі Британської Колумбії організована аналогічно до платформ «SAIN Collection» (<http://sain.scaa.sk.ca>), Саскачеван, та «MAIN Collections» (<http://nanna.lib.umanitoba.ca/icaatom>), Манітоба. Ці рішення ґрунтуються на пошуковій платформі Національної інформаційної мережі архівів Канади (Canadian Archives Information Network, CAIN).

Доступ до віртуальних експозицій архівів Британської Колумбії, створених у рамках Програми оцифрування архівних фондів (The Archival Community Digitization Program, ACDP) Канади [The Archival Community

Digitization Program [Electronic resource] // The Canadian Council of Archives (CCA). – Way of access: <http://www.cdncouncilarchives.ca/acdp.html>], здійснюється на сторінках інформаційного ресурсу «Архіви Канади», де Британська Колумбія представлена 34 цифровими колекціями. Серед них – «Змінюване обличчя північного краю», «Кораблебудування», «Знімки з минулого», «Морські місії Британської Колумбії» тощо.

Юкон (Yukon). Юкон є однією із найстаріших освоєних північних територій Канади. Юкон бере свою назву від імені ріки Юкон – «велика ріка», яка перетинає більшу частину території. Територія Юкону багата корисними копалинами, в тому числі родовищами золота (р. Клондайк). День 17 серпня 1896 р. (коли на р. Клондайк знайшли багате родовище золота) щорічно святкується на Юконі. Більшість населення Юкону складають індіанці та нащадки європейців, які потрапили на Юкон у період «золотої лихоманки». Економіка Юкону ґрунтується на гірничовидобувній промисловості, рибальстві та туризмі. Центром туристичної індустрії є м. Доусон, де була проведена реставрація життя часів «золотої лихоманки».

Корпоративним представником архівів Юкону є Рада архівів Юкону (Yukon Council of Archives, YCA, <http://www.yukoncouncilofarchives.ca>) – некомерційна організація, що прагне забезпечити мережеву взаємодію всіх архівних установ Юкону. Рада координує і сприяє професійному розвитку, надає можливості архівістам для отримання освіти, сприяє розвитку розуміння громадськістю важливості використання архівних матеріалів.

Основним інформаційним ресурсом Ради архівів Юкону є база даних архівних описів Юкону (Yukon Archives Descriptive Database, <http://yukon.minisisinc.com/>), яка є онлайнним довідником архівних фондів Юкону. База даних надає доступ до різноманітної інформації про архівні фонди Юкону за багатьма параметрами: ключові слова, назва фонду, тип документів (тексти, фотоматеріали, відеозображення, звукозаписи, карти, архітектурні проекти), дата створення. Відповідь на пошуковий запит отримується у вигляді алфавітного списку назв фондів. Розширений опис фонду додатково надає інформацію про: назву фонду, рівень опису фонду (фондовий, серії (series), подокументний), хронологічні межі документів, обсяг і зміст, обмеження в доступі, мовну характеристику документів, мету зберігання та збирання документів. Від опису серії, до якої відноситься фонд, можна пере-

йти до опису документів серії (наприклад, біографічні нариси) та підібрати всі фонди документів, що відносяться до відповідної серії. Характерною особливістю ресурсів Юкону є також те, що в базі даних представлено подокументний опис значної кількості важливих для історії Юкону документів. Реалізована також точка доступу, яка надає інформацію про особу та установу, яка ввела в суспільний обіг відповідний документ. Мережева платформа підтримки інформаційної бази даних надає можливість додавання описів архівних документів авторизованим користувачам через веб-інтерфейс, що створює передумови для формування корпоративного архівного інформаційного ресурсу.

Інформаційні архівні ресурси Острову Принца Едварда (Prince Edward Island) та Нанавуту (Nunavut) недостатньо розвинені на сьогодні, не мають власних баз даних та пошукового апарату, вони представлені лише в загальнонаціональних архівних інформаційних ресурсах.

Отже, електронні ресурси провінційних архівів Канади є розвинутими, вони організовані на єдиних засадах у канадській архівній мережі, представляють як загальноорганізаційну інформацію, так і широко відображають специфіку історії регіону, його документний ресурс, специфіку архівного пошуку, включають авторитетні файли установ та осіб, путівник по архівних установах, тематичний покажчик, географічний покажчик. Організована у вигляді баз даних інформація має багатоаспектний пошук за ключовими словами, назвами фондів, типами документів, датою створення тощо. Мережева платформа дозволяє продовжувати нарощувати будь-яку інформацію.

Слід відзначити й заохочення збирання, зберігання і використання архівних матеріалів канадськими провінційними архівами, прагнення до розвитку та популяризації архівної професії, підвищення її статусу, організацію онлайн конференцій, проведення семінарів та практикумів; поширення інформації, яка стосується архівної діяльності та управління.

Summary

The author studies the Canadian provincial archives online resources, defines the bases of the Canadian archival network formation, analyses the archival research characteristics including the organisations and personalities established files, archival organisations guide, subject index, geographic index.

Key words: online resources, archival network, Canada, Canada provinces.